

Antti Palola, STTK:n puheenjohtaja

21.5.2015

Työmarkkinakatsaus/muutosvarauksin

Hyvät edustajiston jäsenet!

Uuden hallituksen ohjelmaa rakennetaan keskustan puheenjohtajan Juha Sipilän johdolla. Tavoite on saada ohjelmaneuvottelut päätökseen lähiaikoina. Sen jälkeen jaetaan ministerisalkut ja hallitustyöskentely käynnistyy ennen kesälomakautta.

Olen korostanut ja korostan edelleen, että STTK:lle kelpaa minkä värinen hallitus tahansa. Arvioin, että työelämään liittyviä asioita ymmärretään ja että ne osataan toisissa puolueissa toisia paremmin, mutta moniarvoinen STTK pärjää kaikkien hallitusten kanssa. Asiat ratkaisevat, eivät ihmiset ja puoluetunnukset. Olen ylpeä STTK:n toimiston ammattitaitoisesta joukkueesta, joka valmistelee ja viestii hallintomme asettamia tavoitteita hallituksen muodostajien suuntaan.

Viesteissään hallitusohjelmaneuvotteluihin STTK painottaa sopimusyhteiskunnan ja kolmikantaisen valmistelun merkitystä työelämään ja sosiaaliturvaan liittyvän lainsäädännön valmistelussa. Mahdolliset työttömyysturvaan tehtävät uudistukset on valmisteltava kolmikannassa. Tärkeää on, että eläkejärjestelmän uudistaminen etenee syksyllä 2014 sovitun neuvottelutuloksen mukaisesti. Ammattiliittojen jäsenmaksun verovähennysoikeus on säilytettävä.

Jos aiesopimus yhteiskuntasopimukseksi olisi voinut toteutua, palkansaajat olisivat saaneet napakamman mahdollisuuden vaikuttaa asioihin. Nyt voimme vain esittää hallitukselle, että se ottaa huomioon työmarkkinajärjestöjen asiantuntemuksen erityisesti työelämään ja sosiaaliturvaan liittyvissä asioissa. Toivomme, että työmarkkinajärjestöjä kuullaan aidosti niissäkin asioissa, joita ei ratkota työ- ja virkaehtosopimuspöydissä. Välttämätön talouden tasapainottaminen on tehtävä niin, että tarvittavat päätökset tehdään välittömästi ja niiden toimeenpaneminen voidaan siirtää vaalikauden loppupuolelle. Viime syksynä sovittu eläkesopimus on toimeenpantava sovitussa muodossa ja aikataulussa eikä sitä saa avata miltään osin. Viime vaalikaudella aloitetut rakenneuudistukset - SOTE-uudistus mukaan lukien ehkä kaikkein tärkeimpänä - on vietävä loppuun ripeästi.

Antti Palola, STTK:n puheenjohtaja

21.5.2015

***

Ennen hallitusohjelman neuvotteluja Juha Sipilän ja järjestöjen välillä oli yritys luoda maahan yhteiskuntasopimus. Sen tavoitteena oli parantaa talouskasvua, lisätä työllisyyttä, taittaa julkisen talouden velkaantumisen ja parantaa tuottavuutta. Aiesopimuksen pohjaksi järjestöt saivat vastata tulevan pääministerin esittämiin kolmeen tavoitteeseen pohjustavaan kysymykseen.

Yritys yhteiskuntasopimukseksi oli mahdoton annettussa aikataulussa. Asioita oli paljon, ne olivat vaikeita eikä niiden pohjalta neuvotteluissa voitu edetä nopeasti. Neuvottelujen vaakakupissa olivat toisaalta työelämän väitettyjen jäykkyyksien purkaminen ja joustojen lisääminen, toisaalta palkansaajan turvaan liittyvät asiat.

Yhteiskuntasopimusneuvotteluissa esitimme palkansaajan muutosturvaan ja palvelusuhdeturvaan parannuksia. Työnantajapuolella vaatimuksiamme ei haluttu kuunnella ja neuvoteltavat asiat eivät olleet missään vaiheessa lähelläkään tasapainoa. Työnantajien kuuroille korville kaikuivat myös vaatuksemme kohtuullisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta, joista myös hallitustunnustelija Sipilä on puhunut. Lukuisien esitysten joukosta julkisuuteen päätyi työnantajien esitys vuosityöajan pidentämisestä sadalla tunnilla, eikä sen jälkeen paljon muusta pystytty keskustelemaan. Työajat olivat vain yksi asiakokonaisuus, mutta se sai ymmärrettävistä syistä julkisuudessa suurimman huomion.

Olen antanut mediakommenteissa ja annan tässä tunnustusta puheenjohtaja Juha Sipilälle hänen johtajuudestaan, rehellisestä ja luottamusta herättävästä toiminnastaan sekä sitoutumisesta sopimuksen synnyttämiseksi. Ei sopimus Sipilästä kiinni jäänyt. Rima oli asetettu liian korkealle, sillä neuvoteltavat asiat olivat suuria kokonaisuuksia, käytettävissä ollut aika liian lyhyt ja osapuolten näkemykset kaukana toisistaan. Olen silti varma, että kariutuneissa neuvotteluissa esille nostettuihin asioihin palataan.

Aikatauluongelmien rinnalla neuvotteluissa oli havaittavissa erityistä venkoilua Elinkeinoelämän Keskusliiton taholta. Syntyi vaikutelma, että he eivät olleet tosissaan mukana yrityksessä. Sen verran epätasapainossa neuvoteltavien asioiden vaikuttavuus

Antti Palola, STTK:n puheenjohtaja

21.5.2015

osapuolille oli. Ajatus EK:ssa taisi mennä niin, että he haluavat yhteiskuntasopimus- tai työmarkkinapöytien sijaan uuden hallituksen tekevän elinkeinoelämän ja yritysten kannalta myönteisiä päätöksiä. – Aika näyttää, miten käy.

Suomessa vallitsee ahneuden ja kohtuuttomuuden ilmapiiri. Taloudellisesti hyvin menestyvien ja omistajilleen voittoa tuottavien yritysten ilmoitukset tuotannollis-taloudellisista yt-neuvotteluista väen vähentämiseksi milloin minkäkin syyn perusteella on toimintaa, jota palkansaajapuolella emme ymmärrä emmekä hyväksy. Talousongelmat eivät poistu eikä niitä pidä ratkaista käänteisellä Robin Hood -ajattelulla, jossa heikoimmilta otetaan ja vahvimille annetaan. Menestyä ja rikastua saa, mutta tasapaino on säilytettävä yhteiskunnan eri ryhmien välillä.

***

Työelämässä ei varmuudella ole muuta tarjolla kuin jatkuva muutos. Muutos itsessään ei ole hyvä tai huono asia, mutta helppoa se ei aina ole. Muutos näkyy STTK-laisten palkansaajien elämässä automatisaation ja digitalisaation vahvistumisena, luovana tuhona, osaamisvaatimusten tiukentumisena, perinteisten työaikojen murtumisena ja kansainvälistymisenä.

Hallitusneuvottelijat tavoittelevat 4 miljardin säästöjä julkiseen talouteen. Säästöillä ei saa leikata Suomen tulevaisuuden menestystä. Koulutuksella vastataan digitalouden vaatimuksiin. Koko kansan digiosaamisen tasoa on nostettava. Siten tuetaan yritysten, julkisten organisaatioiden, palveluiden ja toimintatapojen uudistamista nykyistä kilpailukykyisemmiksi.

Myös aikuiskoulutuksen resurssit on turvattava. Osaamisella varmistetaan työelämässä joustava siirtyminen toimialalta toiselle ja työtehtävästä toiseen.

Muutos kirpaisee aina ja erityisesti silloin, kun työpaikka menee alta ja työttömyys uhkaa. Muutoksessa tarvitaan turvaverkkoja, jotta kukaan ei putoaisi tyhjään päälle. Osaaminen on parasta muutosturvaa työelämän vaihtelevissa suhdanteissa.

Antti Palola, STTK:n puheenjohtaja

21.5.2015

Tasapainon ja turvan vaatimuksista niiden toteutumiseen on ay-liikkeellä pitkä matka. Työnantajat haluaisivat koko ajan vahvistaa työpaikoilla tapahtuvaa paikallista sopimista ja myös direktio-oikeuttaan. Samanaikaisesti he ovat huomattavan haluttomia neuvottelemaan perinteisissä työmarkkinapöydissä esimerkiksi työelämän kehittämiseen liittyvistä asioista. Palkansaajaliikkeen ongelmaksi muodostuvat epätasapainoiset neuvottelusuhteet.

Luottamusmiehen asemaan kohdistuvat kovia paineita, jos palkoista sopiminen ja työelämän kehittäminen liukuu yhä enemmän paikalliselle tasolle. STTK:n tuore luottamusmiesbarometri kertoo, että luottamusmiehet kärsivät tiedon puutteesta ja panttaamisesta, työpaikoilla tapahtuva kehitystyö on vaihtunut lomautus- ja irtisanomisneuvotteluiksi, yhteydet yrityksen ylimpään johtoon ovat vähentyneet eivätkä henkilöstön palkitsemiseen liittyvät ideat edisty.

Pienillä työpaikoilla luottamusmiesten osuus kaikista henkilöstön edustajista laskee tasaisesti, mutta uudet työt syntyvät pääasiassa pieniin yrityksiin. Luottamusmiesten keski-ikä nousee koko ajan, heidän pestinsä pitenee eikä työnsä jättävän luottamusmiehen tehtävästä kilpailla. Ammattiliitto Pron tutkimus kertoo karua kieltä tämän päivän työelämästä. Vuoden sisällä 49 Pron luottamusmiestä on joutunut työnantajansa painostuksen kohteeksi siinä määrin, että liitto on puuttunut tilanteeseen.

Luottamusmiehelle oman liiton tuki on tärkein, jotta tehtävässä voi menestyä. Liittoa tarvitaan myös kasvattamaan uusi luottamusmiesten sukupolvi. Barometrin valossa STTK-laisilla liitoilla on paljon tekemistä luottamusmiesverkoston kehittämis- ja uudistamistyössä. Toivon, että liitot ottavat luottamusmiestutkimusten viestit vakavasti. Ilman kehittämistyötä ja uusia luottamushenkilöistä työntekijöiden asema ja liiton vaikutusvalta työpaikoilla heikkenee.

***

Antti Palola, STTK:n puheenjohtaja

21.5.2015

Seuraava työmarkkinapöytä katetaan työllisyys- ja kasvusopimuksen toisen jakson merkeissä. Sopimuksen perusteella pöydässä on vain yksi asia, palkankorotukset. Korotuksista on määrä sopia kesäkuun puoliväliin mennessä. Vastauksena Elinkeinoelämän keskusliiton eilen pidetyn kevätkokouksen terveisiin totean, että tarvitsemme palkankorotuksia myös tulevina vuosina palkansaajan ostovoiman turvaamiseksi.

Elinkeinoelämä on saanut viimeisen viiden vuoden aikana lähes kaiken haluamansa. Ensiksi poistettiin työnantajien KELA-maksut, sen jälkeen on erittäin tehty maltillisia palkkaratkaisuja ja siunatuksi lopuksi laskettiin vielä yhteisöveroa tuntuvasti. On pakko kysyä, eikö mikään riitä? Pitäisikö elinkeinoelämänkin jossakin vaiheessa ottaa peili käteen ja katsoa, löytyykö syitä huonoon taloudelliseen tilaan ja yritysten menestymättömyyteen muualtakin kuin koti-Suomesta ja sen kalliista työntekijöistä?

Työttömyysvakuutusrahaston puskurit on käytetty ja rahasto ottaa tänä vuonna lainaa. Korkean työttömyyden oloissa työttömyysvakuutusmaksun riittävä taso on varmistettava. STTK on esittänyt, että työllisyys- ja kasvusopimusneuvottelujen yhteydessä tulisi päättää ensi vuoden työttömyysvakuutusmaksusta.

Työllisyys- ja kasvusopimuksen on tuettava palkansaajien ostovoimaa. Välttämätön työttömyysvakuutusmaksun korotus heikentää sitä edelleen. Kokonaisuuteen vaikuttavat uuden hallitusohjelman vero- ja maksupolitiikka. - Näkemykseni on, että keskituloisen STTK-laisen ostovoiman vahvistamiseen ja sukupuolten välisen palkkaeron umpeen kuromiseen sopivat tässä tilanteessa parhaiten euromääräiset palkankorotukset.

Työllisyys- ja kasvusopimuksen puitteissa on tarpeen käydä vuoropuhelua tulevaisuuden palkanmuodostuksen malleista. Keskustelua tarvitaan palkansaajien ja työnantajien välillä, mutta myös palkansaajien keskuudessa.

Talouden kokonaiskuvassa suomalaisten vientiyritysten tilanne on kehno. Vanhat tuotteet eivät mene kaupaksi ja uusista ideoista on pulaa. Samanaikaisesti monilla aloilla menee lujaa ja siellä tehdään historiallisen kovaa tulosta.

Antti Palola, STTK:n puheenjohtaja

21.5.2015

Vahvoilla aloilla tulos ei valu työntekijöiden palkkoihin. Työnantajat puhuvat mielellään paikallisen sopimisen mahdollisuuksista palkkojen ja palkitsemisen osalta, mutta pitäytyvät työllisyys- ja kasvusopimuksen äärimaltillisissa korotuksissa. Menestyvillä aloilla potin ovat korjanneet työnantajat ja omistajat.

Julkisella sektorilla tuottavuutta ei voida mitata samalla tavoin kuin yksityisillä teollisuus- ja palvelualoilla, mutta myös julkisella sektorilla hyvästä ja tuloksellisesta työstä on maksettava oikeudenmukaisesti. Kun julkisella puolella verotulot vähenevät työttömyyden paineissa ja rakenneuudistukset antavat odottaa, palkoissa jakovaraa ei entiseen tapaan synny. Myös julkinen sektori tarvitsee uudenlaista palkka-ajattelua.

Solidaarinen palkkapolitiikka on ammattiyhdistysliikkeen kulmakivi. Kaikille kuuluu osuus menestyksestä riippumatta siitä, millä alalla ja mitä työtä tehdään. Mutta solidaarisuuskin tarvitsee päivitystä. Uuden mallin, joka toimii tässä ja tulevaisuuden työelämässä. Keskustelua tarvitaan.

***

Kun minut puolitoista vuotta sitten valittiin STTK:n puheenjohtajaksi ja Jorma Malinen samassa yhteydessä edustajiston puheenjohtajaksi, muistan hyvin, miten molemmat uusissa tehtävissämme toivoimme ammattiyhdistysliikkeeltä uudistumista. Jorma valittiin sittemmin Pron puheenjohtajaksi ja olen hänen tässäkin roolissa kuullut puhuvan muutosten tarpeesta koko liikkeen tasolla.

Olen useissa yhteyksissä todennut, että jos ammattiyhdistysliike keksittäisiin nyt, se ei olisi rakenteiltaan eikä edunvalvonnan painotuksiltaan samanlainen kuin millaiseksi se tähän mennessä on muodostunut.

Rakenteiden uudistamiseksi on käynnissä Uusi Keskusjärjestö –hanke. Projektipäällikkö Juha Heikkala kertoo asiasta lisää iltapäivällä. Monesti on puhuttu keskusjärjestöjen yhdistämisestä, mutta tällä kertaa hankkeella on onnistumisen edellytykset. Nyt ei kukaan

Antti Palola, STTK:n puheenjohtaja

21.5.2015

yhdisty kehenkään. Tavoitteena on uusi keskusjärjestö ja hanke on vahvasti liittojen käsissä.

Helppo tämä harjoitus ei ole. Meidän on onnistuttava luomaan uuden ajan keskusjärjestö, joka tekee edunvalvontaa uusille sukupolville ja vastaa paitsi tämän päivän, ennen kaikkea tulevaisuuden työelämän tarpeisiin. – Harjoitus olisi helpompi jos ajattelisi, että kunhan tämä nyt minun aikani riittää. – Mutta suomalaisen ammattiyhdistysliikkeen perintö on liian arvokas, jotta voisimme katsoa asioita vain muutamien aktiivien edun näkökulmasta.

Meillä on oltava annettavaa kokonaan uusille työelämän sukupolville ja palkansaajaryhmille.

Meidän on lunastettava toimintamme valtakirja ja uudistettava asialistamme vastaamaan tämän päivän toimintaympäristöä. Meidän on oltava työelämän kehittäjä ja uudistaja ja päästävä eroon jarrumiehen roolista ja ei-liikkeen leimasta. Omat teot ovat tässä ratkaisevia.

Nostan esiin yhden joukon, joiden edunvalvontaa emme ole hoitaneet riittävästi. Puhumme paljon pätkätyöstä ja epätyypillisistä työsuhteista. Epätyypillisestä työstä on tullut vaivihkaa tyypillistä, sillä peräti viidesosa työntekijöistä tekee erilaista pätkää. Mutta onko heidän työsuhdeturvaansa, koulutustarpeitaan tai palkkahaasteitaan osattu hoitaa samalla tavoin kuin toistaiseksi kokoaikaisessa ja siten muita turvallisemmassa työsuhteessa olevien ihmisten? Väitän, että ei ole.

Uuden Keskusjärjestön on tarjottava ratkaisuja tämän ajan ja huomisen työelämän ongelmiin. Jos se ei siihen kykene ja uudista paitsi rakenteitaan, ennen kaikkea edunvalvontansa tapoja ja tavoitteita, näivetyimme ja menetämme uskottavuutemme ja oikeutuksemme työelämän asiantuntijoina ja muutoksen tekijöinä.

Liittojen on tärkeää muistaa, että jatkossakin - ja myös uudessa keskusjärjestössä - jäsenhankinta kuuluu liitoille. Se on liittojen työtä. Liitot ovat jäsenen ja keskusjärjestön välinen kosketuspinta. Keskusjärjestö tukee liittoja tekemällä ajan hermolla olevaa

Antti Palola, STTK:n puheenjohtaja

21.5.2015

edunvalvontaa, yhteiskuntavaikuttamista ja markkinointiviestintää yhdessä liittojen kanssa. Mutta jäsenet liittyvät tulevaisuudessakin liittoihin, eivät keskusjärjestöihin.

Ruotsissa sisarjärjestömme TCO on ottanut tavoitteekseen jäsenmäärien kasvun. Viime vuonna sen liittoihin liittyi 20 000 uutta jäsentä. Ruotsissa ei tähän tyydytä vaan hiljattain kongressissaan he asettivat uudeksi tavoitteeksi 20 000 jäsenen vuosikasvun ja koko kongressikaudella siis 80 000 jäsenen kasvun. Liitot ovat vahvasti sitoutuneet tähän tavoitteeseen. TCO on Ruotsin ainoa kasvava keskusjärjestö. Jotain Ruotsissa on tehty oikein ja meillä toistaiseksi ei.

Jäsenhaaste on suomalaisen palkansaajaliikkeen vakavin haaste. Se on sitä myös uudessa keskusjärjestössä. Myös liittojen on mietittävä kaikki uusiksi, päivitettävä toimintatapansa ja tavoitteensa ja tehtävä tuotteestaan houkutteleva uusien sukupolvien silmissä.